

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2014. október 9.*

„Előzetes döntéshozatal iránti kérelem — Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás — Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés — Joghatóság, valamint a határozatok elismerése és végrehajtása a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban — 2201/2003/EK rendelet — Jogellenes visszatartás — A gyermek szokásos tartózkodási helye”

A C-376/14. PPU. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Supreme Court (Írország) a Bírósághoz 2014. augusztus 7-én érkezett, 2014. július 31-i határozatával terjesztett elő az előtte

C.

és

M.

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: M. Ilešič tanácselnök, A. Ó Caoimh, C. Toader, E. Jarašiūnas (előadó) és C. G. Fernlund bírák,

főtanácsnok: M. Szpunar,

hivatalvezető: L. Hewlett főtanácsos,

tekintettel a kérdést előterjesztő bíróság 2014. július 31-i, a Bírósághoz 2014. augusztus 7-én érkezett kérelmére, miszerint az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Bíróság eljárási szabályzata 107. cikkének megfelelően sürgősségi eljárásban bírálják el,

tekintettel a harmadik tanácsnak az e kérelemnek helyt adó 2014. augusztus 14-i határozatára,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2014. szeptember 22-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- C. képviseletében C. Walsh solicitor, R. Costello BL, és D. Brown SC,
- M. képviseletében C. Fitzgerald SC, és K. Kelly BL,

* Az eljárás nyelve: angol.

- a francia kormány képviselőjében F. Gloaguen és F.-X. Bréchet, meghatalmazotti minőségben,
 - az Európai Bizottság képviselőjében L. Flynn és M. Wilderspin, meghatalmazotti minőségben,
- a főtanácsnok meghallgatását követően,
- meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 338., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 243. o.; a továbbiakban: rendelet) értelmezésére vonatkozik.
- 2 Ezt a kérelmet a C. és M. közötti jogvita keretében terjesztették elő, amelynek tárgya anyjánál, Írorszáiban lévő kiskorú gyermekük Franciaországba való visszavitele.

Jogi háttér

Az 1980. évi Hágai Egyezmény

- 3 A gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló 1980. október 25-i Hágai Egyezmény (az Egyesült Nemzetek Szerződéseinek Tára, 1343. kötet, 22514. sz.; kihirdette: az 1986. évi 14. tvr, a továbbiakban: 1980. évi Hágai Egyezmény) 1. cikke előírja:

„Az Egyezmény célja:

- a) biztosítani a bármelyik Szerződő Államba jogellenesen elvitt vagy ott elrejtett [helyesen: ott visszatartott] gyermekek azonnali visszajuttatását;

[...].”

- 4 Az említett egyezmény 3. cikke kiköti:

„A gyermek elvitele vagy elrejtése [helyesen: visszatartása] jogellenes, ha az:

- a) sérti az azon Szerződő Állam jogrendszere szerint egy személynek, egy intézménynek vagy bármilyen más szervnek – akár együttesen, akár külön-külön – juttatott felügyeleti jogot, amelyben a gyermeknek az elvitelét vagy elrejtését [helyesen: visszatartását] közvetlenül megelőzően a szokásos tartózkodási helye volt; és
- b) ezeket a jogokat az elvitel vagy elrejtés [helyesen: visszatartás] időpontjában – együttesen vagy külön-külön – gyakorolták, vagy azok gyakorlásában éppen az elvitel vagy elrejtés [helyesen: visszatartás] akadályozta meg az arra jogosultakat.

Az a) pontban említett felügyeleti jogosultság keletkezhet különösen jogszabály, bírói vagy államigazgatási határozat, vagy az azon Állam joga szerint joghatással bíró egység alapján.”

5 Ugyanezen egyezmény 12. cikke előírja:

„Ha a gyermek jogellenes elvitelének vagy elrejtésének [helyesen: visszatartásának] a 3. cikk szerinti esetében a gyermek jogellenes elvitelétől vagy elrejtésétől [helyesen: visszatartásától] az eljárásnak azon Szerződő Állam igazságügyi vagy államigazgatási szervei előtti megindításáig, ahol a gyermek van, egy évnél kevesebb idő telt el, az érintett hatóság haladéktalanul elrendeli a gyermek visszavitelét.

[...]”

6 Az 1980. évi Hágai Egyezmény 19. cikkének szövege az alábbi:

„A gyermek visszaviteléről az Egyezmény szerinti eljárásban hozott határozat nem tekinthető a szülői felügyeleti jog érdemében való döntésnek.”

Az uniós jog

7 A rendelet (12) preambulumbekkezdése így szól:

„Ezen rendeletben megállapított szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság jogalapját a gyermek alapvető érdekeinek figyelembevételével [helyesen: A szülői felelősségre vonatkozó ügyekben a joghatóság vonatkozásában e rendeletben megállapított szabályokat a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével] alakítják ki, különösen a fizikai közelség alapján. [...]”.

8 A rendelet 2. cikkének értelmében:

„E rendelet alkalmazásában:

[...]

7. »szülői felelősség«: egy gyermek személyével, illetve vagyonával kapcsolatos valamennyi jog és kötelesség, amelyet valamely természetes vagy jogi személy határozat, jogszabály hatálya, illetve jogilag kötelező [helyesen: hatályos] megállapodás útján [helyesen: alapján] gyakorol. A szülői felelősség magában foglalja a felügyeleti jogot és a láthatási jogot is;

8. »szülői felelősség gyakorlója«: olyan személy, aki szülői felelősséget gyakorol egy gyermek felett;

9. »felügyeleti jog«: a gyermek gondozásával kapcsolatos jogok és kötelességek, és különösen a gyermek tartózkodási helye meghatározásának joga;

[...]

11. »jogellenes elvitel vagy visszatartás«: egy gyermek elvitele vagy visszatartása,

a) amennyiben azt [helyesen: az] sérti a határozat vagy jogszabály hatálya alapján, illetve azon tagállam joga szerint jogilag kötelező [helyesen: hatályos] megállapodás útján szerzett felügyeleti jogokat, ahol a gyermek közvetlenül az elvitel vagy visszatartás előtt szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett;

és

- b) feltéve, hogy az elvitel vagy visszatartás időpontjában a felügyeleti jogokat közösen vagy önállóan ténylegesen gyakorolták, vagy gyakorolták volna, ha az elvitelre vagy visszatartásra nem kerül sor. A felügyeletet közösen gyakoroltnak kell tekinteni, ha határozat vagy jogszabály hatálya értelmében a szülői felelősség egyik gyakorlója nem határozhat a gyermek tartózkodási helyéről a szülői felelősség másik gyakorlójának hozzájárulása nélkül”.
- 9 A rendelet II. fejezete magában foglalja a joghatóságra vonatkozó szabályokat, és tartalmazza a 3–7. cikket felölelő 1. szakaszában a házasság felbontása, a különválás és a házasság érvénytelenítése esetén fennálló joghatóságra vonatkozó szabályokat, a 8–15. cikket felölelő 2. szakaszában a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokra vonatkozó joghatósági szabályokat, a 16–20. cikket felölelő 3. szakaszában pedig a közös rendelkezéseket.
- 10 A rendelet „Általános joghatóság” című 8. cikke a következőt írja elő:
- „(1) Egy tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó ügyekben, aki a bíróság megkeresésekor [helyesen: a bírósághoz fordulás időpontjában] az adott tagállamban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.
- (2) Az (1) bekezdést a 9., 10. és 12. cikkre is figyelemmel kell alkalmazni.”
- 11 Ugyanezen rendelet „A gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti joghatóság fennmaradása” című 9. cikke (1) bekezdésében így rendelkezik:
- „Amennyiben egy gyermek jogszerűen az egyik tagállamból egy másikba költözik, és ott új szokásos tartózkodási helyet szerez, a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai a 8. cikk kivételével fenntartják joghatóságukat a költözést követő három hónapos időtartamig abból a célból, hogy módosítsák a gyermek elköltözése előtt az említett tagállamban kibocsátott, láthatási jogokról meghozott határozatot, amennyiben a láthatási jogokról szóló határozat szerinti láthatási jogok jogosultjának szokásos tartózkodási helye továbbra is a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamban található”.
- 12 A rendelet „Joghatóság a gyermek jogellenes elvitele esetében” című 10. cikke akként rendelkezik, hogy a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében azon tagállam bíróságai, amelyben az elvittelt vagy visszatartást közvetlenül megelőzően a gyermek szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett, megtartják joghatóságukat, kivéve a 10. cikk szerinti bizonyos feltételek teljesülése esetén.
- 13 A rendelet „A gyermek visszavitele” című 11. cikke (1) bekezdésében így rendelkezik:
- „A (2)–(8) bekezdést kell alkalmazni, amennyiben a felügyeleti jogokat gyakorló személy, intézmény vagy más szerv egy tagállam illetékes hatóságaihoz folyamodik azért, hogy azok [az 1980. évi] Hágai Egyezmény [...] alapján hozzon [helyesen: hozzanak] határozatot annak érdekében, hogy kérelmezze annak a gyermeknek a visszavitelét, akit közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba jogellenesen elvittek, illetve ott visszatartottak”.
- 14 A rendelet „Megállapodás a joghatóságról” című 12. cikke értelmében:
- „(1) A házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése iránti kérelemben a 3. cikk alapján joghatósággal rendelkező tagállam bíróságai akkor rendelkeznek joghatósággal az adott kérelemmel összefüggő, szülői felelősségre vonatkozó ügyekben is, amennyiben:
- a) legalább az egyik házastárs a gyermekkel kapcsolatos szülői felelősséget gyakorol;

és

b) az eljárás valamennyi részes fele kifejezetten vagy egyéb egyértelmű módon elfogadta a bíróságok joghatóságát a bíróság megkeresésének [helyesen: a bírósághoz fordulás] időpontjában, és az a gyermek érdekeit legjobban szolgálja [helyesen: és az a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja].

(2) Az (1) bekezdésben megállapított joghatóság azonnal megszűnik,

amint:

a) a házasság felbontására, a különválásra vagy a házasság érvénytelenítésére vonatkozó kérelemnek helytadó vagy azt elutasító határozat jogerőre emelkedik;

b) az a) pontban említett időpontban még folyamatban lévő, a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban hozott határozat jogerőre emelkedik;

c) az a) és b) pontban említett eljárások más okból befejeződnek.

(3) Valamely tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek a szülői felelősséggel kapcsolatban az (1) bekezdésben említett eljárásoktól eltérő eljárások esetében is, amennyiben:

a) a gyermeket szoros kötelék fűzi az említett tagállamhoz, különösen ha a szülői felelősség jogosultjainak egyike szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik az adott tagállamban, vagy a gyermek az adott tagállam állampolgára;

és

b) az eljárás valamennyi részes fele kifejezetten vagy egyéb egyértelmű módon elfogadta a bíróságok joghatóságát a bíróság megkeresésének [helyesen: a bírósághoz fordulásnak az] időpontjában, és az a gyermek érdekeit legjobban szolgálja [helyesen: és az a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja].

[...]”

15 A rendelet „Perfüggőség és összefüggő eljárások” címet viselő 19. cikke ezt írja elő:

„(1) Amennyiben ugyanazon felek közötti házasságfelbontással, különválással vagy a házasság érvénytelenítésével kapcsolatos eljárást különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság [helyesen: az a bíróság, amelyhez később fordultak] az elsőként megkeresett bíróság [azon bíróság, amelyhez elsőként fordultak] joghatóságának megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást.

(2) Amennyiben azonos jogalpból származó, ugyanarra a gyermekekre vonatkozó szülői felelősséggel kapcsolatos eljárást különböző tagállamok bíróságai előtt indítottak, a később megkeresett bíróság joghatóságának megállapításáig hivatalból felfüggeszti az eljárást [helyesen: az a bíróság, amelyhez később fordultak, hivatalból felfüggeszti az eljárást azon bíróság joghatóságának megállapításáig, amelyhez elsőként fordultak].

[...]”.

- 16 A rendelet III. fejezete tartalmazza a valamely tagállamban hozott határozat más tagállamban való elismerésére és e határozatok végrehajtására vonatkozó szabályokat. A rendelet „Az eredetileg eljáró bíróság joghatósága felülvizsgálatának tilalma” című 24. cikke, amely e fejezetnek az elismerésről szóló 1. szakaszában található, így rendelkezik:

„Az eredeti eljárás helye szerinti tagállam bíróságának joghatósága nem vizsgálható felül. A 22. cikk a) pontjában és a 23. cikk a) pontjában említett közrendre vonatkozó vizsgálat a 3–14. cikkben megállapított joghatósági szabályokra nem alkalmazható”.

- 17 A rendelet 28. cikke, amely a III. fejezet végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemről szóló 2. szakaszában található, (1) bekezdésében az alábbiakat írja elő:

„A mindkét fél közös gyermeke tekintetében a szülői felelősség gyakorlásáról valamely tagállamban hozott határozat, amely az adott tagállamban végrehajtható, és amelyet kézbesítettek, más tagállamban akkor kerül végrehajtásra, ha bármely érdekelt fél kérelmére ott végrehajthatóvá nyilvánították”.

Az ír jog

- 18 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a gyermekek jogellenes elviteléről és a felügyeletre vonatkozó határozatok végrehajtásáról szóló 1991. évi törvény (Child Abduction and Enforcement of Custody Orders Act 1991) az alapjogvita tényállása megvalósulásának idején hatályos változatában (a továbbiakban: a gyermekek jogellenes elviteléről és a felügyeletre vonatkozó határozatok végrehajtásáról szóló 1991. évi törvény) léptette hatályba az ír jogban az 1980. évi Hágai Egyezményt. Ezt a törvényt az Európai Közösségek által elfogadott 2005. évi rendelet (a házassággal és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben hozott határozatok), [European Communities (Judgments in Matrimonial Matters and Matters of Parental Responsibility) Regulations 2005] módosította a rendeletnek az 1980. évi Hágai Egyezmény hatálya alá tartozó, tagállamokat érintő ügyekben történő figyelembevétele céljából.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 19 A francia állampolgárságú C. és a brit állampolgárságú M. 2008. május 24-én Franciaországban kötött házasságot. Kapcsolatukból, ugyancsak Franciaországban, 2008. július 14-én gyermek született. Mivel a szülők kapcsolata gyorsan megromlott, M. 2008. november 17-én a házasság felbontása iránti kérelmet nyújtott be. Ezt követően az apa és az anya a gyermekre vonatkozóan több eljárást indított Franciaországban a házasságot felbontó ítélet meghozatalát megelőzően és azt követően is, és az apa a High Court előtt (Írország) kérelmet nyújtott be a gyermek Franciaországba történő visszavitele iránt. A kérdést előterjesztő bíróság kérdéseinek megválaszolása szempontjából kizárólag a házasságot felbontó ítélet, illetve az ezt követően megvalósult tények és az ezt követően indult eljárások bírnak relevanciával.

A házasságot felbontó ítélet, valamint az azt követően megvalósult tények és indult bírósági eljárások

- 20 A házastársak házasságának mindkét fél hibájából történő felbontását a tribunal de grande instance d'Angoulême (angoulême-i elsőfokú bíróság) 2012. április 2-i ítéletével (a továbbiakban: 2012. április 2-i ítélet) mondta ki. Az ítélet a házastársak házasságának felbontását 2009. április 7-i hatállyal mondta ki, meghatározta, hogy a gyermek feletti szülői felügyeletet a két szülő együttesen gyakorolja majd, rögzítette, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye 2012. július 7-től az anyánál lesz, és a felek közötti egyezség hiányának esetére rendezte az apát megillető láthatási jogot és lakhatási jogot, a gyakorlás különböző módjait előírva aszerint, hogy az anya Franciaországban telepedik le, vagy

elhagyja Franciaország területét, és Írországba költözik. Ezen ítélet pontosítja, hogy az anyának jogában áll „tartózkodási helyét Írországba áthelyezni”, és rendelkező részében emlékeztet arra, hogy az ítélet „a gyermekre vonatkozó rendelkezések tekintetében azonnal végrehajtható”.

- 21 2012. április 23-án C. ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be, amely fellebbezést a gyermekre vonatkozó, illetve az őt egy bizonyos összeg M. részére, a közös tulajdon őt megillető hányadának előlege címén történő megfizetésére kötelező intézkedésekre korlátozta. 2012. július 5-én a cour d'appel de Bordeaux (bordeaux-i fellebbviteli bíróság) elnöke elutasította az említett ítélet végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmét.
- 22 2012. július 12-én M. a gyermekkel Írországba költözött, ahol azóta is élnek. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint az anya nem tett eleget a 2012. április 2-i ítélet apa láthatási és lakhatási jogára vonatkozó rendelkezéseinek.
- 23 2013. március 5-én hozott ítéletével a cour d'appel de Bordeaux hatályon kívül helyezte a 2012. április 2-i ítéletet a gyermek tartózkodási helyét, a láthatási és lakhatási jogot és a közös tulajdon tulajdoni hányadra vonatkozó előleg megfizetését illető rendelkezéseit tartalmazó részében. A gyermek tartózkodási helyéül az apa lakóhelyét jelölte ki, továbbá rendelkezett az anyát megillető láthatási és lakhatási jogról.
- 24 2013. március 31-én C., többek között arra való hivatkozással, hogy M. megtagadja a gyermek bemutatását, a tribunal de grande instance de Niort (niort-i elsőfokú bíróság, Franciaország) családjogi ügyekben eljáró bírása előtt kérelmet nyújtott be az iránt, hogy a bíróság a szülői felügyeletet kizárólagosan rá ruházza át, rendelje el, hogy az anya a gyermeket pénzbírság terhe mellett vigye vissza lakóhelyére, valamint tiltsa meg a gyermek Franciaországból, az apa engedélye nélkül történő kilépését. 2013. július 10-én a tribunal de grande instance de Niort családjogi ügyekben eljáró bírása helyt adott C. kérelmeinek.
- 25 2013. december 18-án C. a rendelet 28. cikke alapján kérelmet nyújtott be a High Court előtt a cour d'appel de Bordeaux 2013. március 5-i ítéletének végrehajthatóvá nyilvánítása iránt. A bíróság kérelmének helyt adott, ám M., aki 2014. január 7-én felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be ezen ítélettel szemben, amely jelenleg folyamatban van a Cour de cassation (Semmítőszék, Franciaország) előtt, 2014. május 9-én kérelmet nyújtott be a High Court előtt a végrehajtási eljárás felfüggesztése iránt.

A High Court ítélete és az előzetes döntéshozatalra utaló határozat

- 26 2013. május 29-én C. a High Courthoz fordult, hogy e bíróság az 1980. évi Hágai Egyezmény 12. cikke, a rendelet 10. és 11. cikke, valamint a gyermekek jogellenes elviteléről és a felügyeletre vonatkozó határozatok végrehajtásáról szóló 1991. évi törvény alapján rendelje el a gyermek Franciaországba történő visszavitelét, és állapítsa meg, hogy az anya a gyermeket jogellenesen tartotta vissza Írországból.
- 27 2013. augusztus 13-án hozott ítéletével a High Court elutasította e kérelmeket, megállapítva lényegében azt, hogy a gyermek Írországba történő elvitele jogszerű volt, minthogy arra egy francia bíróság ezen elvitelt engedélyező ítélete alapján került sor, hogy a 2012. április 2-i ítélet végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelmet elutasították, hogy ez az ítélet jogerős, lévén nem ideiglenes intézkedést elrendelő végzésről, és nem is időszakos vagy ideiglenes határozatról van szó, és hogy azt nem módosították, és nem is helyezték hatályon kívül fellebbezés útján a rendelet 9. cikkében előírt három hónapos határidőn belül. A High Court ezek alapján megállapította, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye nem a C. által ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezés tényének függvénye, és hogy az előtte folyamatban lévő jogvita megoldása alapvetően ténybeli értékeléstől függ, mivel a „szokásos tartózkodási hely” fogalmának egyetlen elemével sem ellentétes annak megváltoztatása, és a

rendelet egyébként számításba veszi azt a helyzetet, amikor a szokásos tartózkodási hely megváltoztatására sor kerül a joghatóság áthelyezését megelőzően. A tényállási elemekre tekintettel a High Court úgy ítélte meg, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye a jelen esetben Írországból van, amióta anyja a letelepedés szándékával őt ebbe a tagállamba vitte.

- 28 C. 2013. október 10-én fellebbezést nyújtott be ezen ítélet ellen, amelyben többek között arra hivatkozott, hogy az a körülmény, hogy a gyermek Írországból való elvitele jogszerű volt, nem jelenti azt, hogy szokásos tartózkodási helye megváltozott volna, hogy a jogszerű elvitel nem zárja ki a jogellenes visszatartást, hogy a 2012. április 2-i ítélet ideiglenesen, tehát időszakosan végrehajtható, mivel az ezen ítélettel szemben benyújtott fellebbezés még folyamatban van, hogy az anya a francia bíróságok előtt nem jelezte, hogy szándékában állna a gyermek felügyeletének Írországból való biztosítása, hogy az anya sohasem vitatta a francia bíróságok joghatóságát, és arra sem hivatkozott, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozott, hogy e bíróságok nyilvánvaló szándéka az, hogy fenntartsák a felügyeleti jogra vonatkozó joghatóságot, hogy az ír bíróságokat kötik az elsőként eljáró és a felügyelet tekintetében továbbra is joghatósággal rendelkező francia bíróságok határozatai, és végül, hogy a High Court tévesen értelmezte a rendelet 9. cikkét.
- 29 M. válaszul többek között arra hivatkozik, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helyét a tényállási elemek fényében kell vizsgálni, és a jelen esetben az megváltozott a gyermeknek Írországból, a 2012. április 2-i ítélettel összhangban történő elvitelét követően, amely ítélet lehetővé teszi a számára, hogy egyedül döntsön a gyermek tartózkodási helyéről, következésképpen nem sértette meg a felügyeleti jogokat. Sem ezen ítélet jellege, sem pedig az ellene benyújtott fellebbezés nem akadály – álláspontja szerint – annak, hogy a tartózkodási hely ekként ténylegesen megváltozzon. M. e tekintetben, a szokásos tartózkodási hely fogalmával kapcsolatban a Bíróság A.- (C-523/07, EU:C:2009:225) és Mercredi- (C-497/10 PPU, EU:C:2010:829) ítéleteire utal.
- 30 A kérdést előterjesztő bíróság előadja, hogy az alapeljárás a rendelet 2., 12., 19. és 24. cikkének értelmezésére vonatkozó kérdéseket vet fel. Hangsúlyozza e tekintetben, hogy a rendelet értelmében vett elsőként eljáró bíróságok a francia bíróságok voltak, hogy azok joghatóságát mindkét szülő egyértelmű módon elismerte, amikor e bíróságokhoz fordultak, és hogy e bíróságok kijelentik, annak ellenére megőrzik joghatóságukat a szülői felelősség tekintetében, hogy a gyermek Írországból van. Ha ez így van, álláspontja szerint az anya jogellenesen visszatartotta a gyermeket a 2012. április 2-i ítéletben meghatározott láthatási jog és lakhatási jog első megsértése óta. E bíróságban felmerül tehát az a kérdés, hogy e joghatóság megszűnt-e, vagy sem a rendelet 12. cikke (2) bekezdésének b) pontja vagy 12. cikke (3) bekezdésének a) és b) pontja értelmében. Álláspontja szerint a rendelet 19. cikkének (2) bekezdése alkalmazható.
- 31 A kérdést előterjesztő bíróság előadja továbbá, az A.- (EU:C:2009:225) és Mercredi- (EU:C:2010:829) ítéletre hivatkozva, hogy a szokásos tartózkodási hely fogalma, amelyet a rendelet nem határoz meg, továbbra is ténykérdés, és hogy figyelembe kell venni többek között az érintett tagállam területén való tartózkodás feltételeit és okait. Azt a kérdést kell tehát megvizsgálni, hogy továbbra is a francia bíróságok maradtak-e az eljáró bíróságok, vagy hogy az anya és a gyermek az uniós jog értelmében jogosult volt-e szokásos tartózkodási helyét Írországból helyezni.
- 32 Ilyen körülmények között a Supreme Court úgy határozott, hogy felfüggeszti az eljárást, és az alábbi kérdéseket terjeszti a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:
- „1) A gyermek feletti felügyelettel összefüggő franciaországi peres eljárások kizárják-e, hogy az ügy körülményei között a gyermek szokásos tartózkodási helye Írországból legyen?
- 2) Fennmarad-e az apa vagy a francia bíróságok gyermek feletti felügyeleti joga, ami jogellenessé teszi a gyermek Írországból történő visszatartását?

- 3) Vizsgálhatják-e az ír bíróságok a gyermek szokásos tartózkodási helyének kérdését olyan körülmények között, hogy a gyermek 2012 júliusa óta Írországból tartózkodik, amely időpontban az Írországra történt elvitele nem minősült a francia jog megsértésének?”

A sürgősségi eljárásról

- 33 A Supreme Court azt kérte, hogy a Bíróság az eljárási szabályzat 107. cikke szerinti sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárásban bírálja el a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelmet, mivel a rendelet (17) preambulumbekzdése kimondja, hogy a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása esetében a gyermek visszavitelét haladéktalanul el kell érni.
- 34 E tekintetben meg kell állapítani először is, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem egy olyan rendelet értelmezésére vonatkozik, amely különösen az EK 61. cikk c) pontja, jelenleg EUMSZ 67. cikk alapján került elfogadásra, amely cikk az EUM-Szerződés harmadik részének a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség címet viselő V. címe alatt található, következésképpen az említett előzetes döntéshozatal iránti kérelem az eljárási szabályzat 107. cikkében meghatározott sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás alkalmazási körébe tartozik.
- 35 Másodszor, az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy noha a 2012. április 2-i ítélet a gyermek feletti szülői felügyeletet a két szülőre együttesen ruházta, és ugyanezen ítélet láthatási és lakhatási jogot biztosított az apa számára, illetve a cour d'appel de Bordeaux 2013. március 5-i ítélete, amely részlegesen hatályon kívül helyezte az említett ítéletet, a gyermek tartózkodási helyül az apa lakóhelyét jelölte ki, az apa nem áll rendszeres kapcsolatban jelenleg hatéves gyermekével annak 2012. július 12-én Írországra való elvitele óta. Mivel az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet olyan jogvita keretében nyújtották be, amelynek tárgya az apa által a gyermek Franciaországba való visszavitele iránt előterjesztett kérelem, és mivel az előterjesztett kérdésekre adandó válaszok meghatározók e jogvita megoldása szempontjából, a jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem megkésett elbírálása kárt okozhat a gyermek és apja közötti kapcsolat visszaállítása, és, a Franciaországba való esetleges visszatérés esetén, a gyermeknek az új családi és szociális környezetébe való beilleszkedése tekintetében.
- 36 Ilyen körülmények között, az előadó bíró javaslatára, a főtanácsnok meghallgatását követően a Bíróság harmadik tanácsa úgy határozott, hogy helyt ad a kérdést előterjesztő bíróság azon kérelmének, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet sürgősségi eljárásban bírálják el.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

A rendelet releváns rendelkezéseiről

- 37 Meg kell jegyezni először is, hogy az alapeljárásban nem áll fenn joghatósági összeütközés vagy annak veszélye a francia és az ír bíróságok között, következésképpen a rendeletnek a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott 12. és 19. cikke nem releváns e jogvita megoldása szempontjából.
- 38 Kétségtelen ugyanis egyrészt, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye Franciaországban volt a tribunal de grande instance d'Angoulême-hez és a cour d'appel de Bordeaux-hoz való fordulás időpontjában, következésképpen, a rendelet 8. cikkének megfelelően, e bíróságok rendelkeztek joghatósággal a szülői felelősségre vonatkozó ügyekben.
- 39 Másrészt meg kell állapítani, hogy 2013. május 29-én C. keresetet indított a High Court előtt, hogy az 1980. évi Hágai Egyezmény 12. cikke, a rendelet 10. és 11. cikke, valamint a gyermekek jogellenes elviteléről és a felügyeletre vonatkozó határozatok végrehajtásáról szóló 1991. évi törvény alapján elrendelje a gyermek Franciaországba történő visszavitelét.

- 40 Egy ilyen kereset, amelynek tárgya olyan gyermeknek a származási tagállamba való visszavitele, akit jogellenesen vittek egy másik tagállamba, vagy tartottak ott vissza, nem érinti érdemben a szülői felügyeletet, tárgya vagy jogalapja nem egyezik meg tehát az erre vonatkozó döntéshozatalra irányuló keresetekével (lásd: Purucker-ítélet, C-296/10, EU:C:2010:665, 68. pont). Ezenkívül az 1980. évi Hágai Egyezmény 19. cikke értelmében a gyermek visszaviteléről az említett Egyezmény szerinti eljárásban hozott határozat nem érinti a felügyeleti jog érdemét. E keresetek között tehát nem állhat fenn perfüggőség.
- 41 Hozzá kell tenni, hogy a rendelet 10. cikke ugyancsak nem alkalmazható az alapügyben, mivel az nem érinti érdemben a szülői felelősséget.
- 42 Meg kell említeni másodszor, hogy az alapeljárás megoldása szempontjából szintén nem relevánsak a rendelet 9. cikkének a High Court 2013. augusztus 13-án hozott ítéletében hivatkozott rendelkezései, amelyek akként rendelkeznek, hogy a gyermek korábbi szokásos tartózkodási helye szerinti tagállam bíróságai a láthatási jog tekintetében fenntartják joghatóságukat egy bizonyos időtartamig, sem a rendelet 24. cikkének a kérdést előterjesztő bíróság által hivatkozott rendelkezései, amely cikk a rendelet III. fejezetének a valamely más tagállamban hozott határozatok elismerésére vonatkozó I. szakaszában található. Ugyanis, amint az a fenti megállapításokból kitűnik, az alapeljárás nem veti fel a láthatási jog tárgyában való határozathozatalról a joghatóság kérdését, sem valamely francia bíróság határozata Írországból való elismerésének kérdését.
- 43 Harmadszor meg kell állapítani, hogy ezzel szemben releváns a rendelet 2. cikkének „a gyermek jogellenes elvitele vagy visszatartása” fogalmat meghatározó 11. pontja, csakúgy mint a rendelet 11. cikke, amely az 1980. évi Hágai Egyezmény rendelkezéseit egészíti ki, és akkor alkalmazandó, amikor, az alapügyhöz hasonlóan, valamely uniós bírósághoz ezen egyezmény alapján fordulnak kérelemmel annak a gyermeknek a valamely tagállamba történő visszavitele iránt, akit egy másik tagállamba jogellenesen elvittek, illetve ott visszatartottak.

Az első és a harmadik kérdésről

- 44 Elöljáróban hangsúlyozni kell, hogy az alapügyben a gyermeket Franciaországból Írországra jogszerűen, a 2012. április 2-i ítélet meghozatalát követően vitték, amely ítélet a gyermek szokásos tartózkodási helyéül az anya lakóhelyét jelölte ki, és engedélyezte az anya számára, hogy „tartózkodási helyét Írországra helyezze át”. Ez az ítélet, amint arra a francia kormány a Bíróság tájékoztatás iránti kérelmére adott válaszában, valamint a tárgyaláson rámutatott, nem emelkedett jogerőre, mert fellebbezéssel megtámadható volt, ám a gyermekre vonatkozó rendelkezései ideiglenes címen végrehajthatók voltak. Az említett ítéletet, amely ellen a gyermek elvitelét megelőzően nyújtottak be fellebbezést, a gyermek Írországra történő elvitele után mintegy nyolc hónappal hatályon kívül helyezte a cour d'appel de Bordeaux 2013. március 5-ének ítélete, amely a gyermek tartózkodási helyéül Franciaországban élő apja lakóhelyét jelölte ki. Ez az ítélet, amellyel szemben M. felülvizsgálat iránti kérelmet nyújtott be, a francia kormány információi szerint végrehajtható, és jogerőre emelkedett, mivel a francia jogban a felülvizsgálat iránti kérelemnek nincs felfüggesztő hatálya.
- 45 Ennélfogva, a jelen ítélet 37–43. pontjában foglalt megfontolások fényében meg kell állapítani, hogy a kérdést előterjesztő bíróság első és harmadik kérdésével lényegében arra keres választ, hogy a rendelet 2. cikkének 11. pontját és 11. cikkét akként kell-e értelmezni, hogy abban az esetben, ha a gyermek elvitelére olyan, ideiglenesen végrehajtható bírósági határozatnak megfelelően került sor, amelyet később hatályon kívül helyezett egy, a gyermek tartózkodási helyéül a származási tagállamban élő szülő lakóhelyét kijelölő bírósági határozat, azon tagállam bíróságának, ahová a gyermeket vitték, a gyermek visszavitele iránti kérelem elbírálása során vizsgálnia kell az adott ügy konkrét tényállása valamennyi körülményének mérlegelése során, hogy a gyermek közvetlenül az állítólagos jogellenes visszatartást megelőzően még a származási tagállamban rendelkezett-e szokásos tartózkodási hellyel.

- 46 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a jogellenes elvitel és visszatartás rendelet 2. cikkének 11. pontjában szereplő és az 1980. évi Hágai Egyezmény 3. cikkében foglalthoz igen hasonló meghatározása szerint az elvitel vagy a visszatartás akkor tekinthető a rendelet értelmében jogellenesnek, amennyiben sérti a határozat vagy jogszabály hatálya alapján, illetve azon tagállam joga szerint jogilag kötelező megállapodás útján szerzett felügyeleti jogot, ahol a gyermek közvetlenül az elvitelt vagy a visszatartást megelőzően szokásos tartózkodási hellyel rendelkezett.
- 47 E meghatározásból az következik, hogy a rendelet 2. cikkének 11. pontja értelmében vett jogellenes elvitel vagy visszatartás megvalósulásának feltétele az, hogy a gyermek közvetlenül elvitelét vagy visszatartását megelőzően a származási tagállamban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel, valamint hogy az e tagállam joga szerint biztosított felügyeleti jog megsértéséből ered.
- 48 Ami a rendelet 11. cikkének (1) bekezdését illeti, ez azt írja elő, hogy e cikk (2)–(8) bekezdését kell alkalmazni, amennyiben a felügyeleti jogok gyakorlója egy tagállam illetékes hatóságaihoz folyamodik azért, hogy azok az 1980. évi Hágai Egyezmény alapján hozzanak határozatot annak a gyermeknek a visszavitele céljából, akit „közvetlenül a jogellenes elvitel, illetve visszatartás előtti szokásos tartózkodási helye szerinti tagállamtól eltérő tagállamba” jogellenesen elvittek, illetve ott visszatartottak. Következésképpen nem ez az eset áll fenn, amennyiben a gyermek közvetlenül a jogellenes elvitelt, illetve visszatartást megelőzően nem a származási tagállamban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel.
- 49 Következésképpen kitűnik mind a rendelet 2. cikkének 11. pontjából, mind 11. cikkének (1) bekezdéséből, hogy ezen utóbbi cikk kizárólag akkor alkalmazható a visszavitel iránti kérelem kedvező elbírálása érdekében, ha a gyermek közvetlenül az állítólagos jogellenes visszatartást megelőzően a származási tagállamban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel.
- 50 A „szokásos tartózkodási hely” fogalmával kapcsolatban a Bíróság a rendelet 8. cikkének értelmezése során az A.-ítéletben (EU:C:2009:225) és a rendelet 8. és 10. cikkének értelmezése során a Mercredi-ítéletben (EU:C:2010:829) már megállapította, hogy a rendelet nem határozza meg e fogalmat, és úgy ítélte meg, hogy az említett fogalom jelentését és hatályát különösen a rendelet (12) preambulumbekkezdésében foglalt célra tekintettel kell megállapítani, amely szerint a rendeletben megállapított joghatósági szabályokat a gyermek mindenek felett álló érdekének figyelembevételével, és különösen a fizikai közelség alapján alakították ki (A.-ítélet, EU:C:2009:225, 31. és 35. pont; Mercredi-ítélet, EU:C:2010:829, 44. és 46. pont).
- 51 Ezen ítéletekben a Bíróság kimondta továbbá, hogy a nemzeti bíróságnak a gyermek szokásos tartózkodási helyét az adott ügy konkrét tényállásának valamennyi körülménye alapján kell megállapítania (A.-ítélet, EU:C:2009:225, 37. és 44. pont; Mercredi-ítélet, EU:C:2010:829, 47. és 56. pont). A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy a gyermek valamelyik tagállamban való fizikai jelenlétén kívül más olyan tényezőkre is figyelemmel kell lenni, amelyek arra engednek következtetni, hogy ez a jelenlét semmiképpen sem ideiglenes vagy alkalmi jellegű, valamint hogy a gyermek tartózkodási helye annak a helynek felel meg, ahol a gyermek a szociális és családi környezetbe bizonyos mértékig beilleszkedett (A.-ítélet, EU:C:2009:225, 38. és 44. pont; Mercredi-ítélet, EU:C:2010:829, 47., 49. és 56. pont).
- 52 A Bíróság kifejtette, hogy e célból figyelembe kell venni különösen a család adott tagállam területén való tartózkodásának időtartamát, szabályszerűségét, az e tagállam területén való tartózkodás, illetve az ezen államban való költözés körülményeit és indokait, a gyermek állampolgárságát, az iskoláztatás helyét és körülményeit, a nyelvismeretet, valamint a gyermeknek az említett államban kialakított családi és szociális kapcsolatait (A.-ítélet, EU:C:2009:225, 39. és 44. pont; Mercredi-ítélet, EU:C:2010:829, 48., 49. és 56. pont). A Bíróság megállapította továbbá, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helyének áthelyezésére utalhat különösen a szülő vagy a szülők arra vonatkozó szándéka, hogy a gyermekkel

együtt egy másik tagállamban telepedjenek le, ami például olyan külső körülményekben nyilvánulhat meg, mint az e tagállamban történő lakásszerzés vagy lakásbérlet (lásd: A.-ítélet, EU:C:2009:225, 40. és 44. pont; Mercredi-ítélet, EU:C:2010:829, 50. pont).

- 53 Ezenkívül a Mercredi-ítélet (EU:C:2010:829) 51–56. pontjában a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a tartózkodás időtartama csupán jelzésként szolgál az adott ügy konkrét tényállása valamennyi körülményének értékelése keretében, és pontosította, hogy melyek különösen a kisgyermekes esetében tekintetbe veendő tényezők.
- 54 A gyermek „szokásos tartózkodási helye” rendelet 2. cikkének 11. pontjában és 11. cikkében szereplő fogalmának tartalma nem térhet el a fent hivatkozott ítéletekben a rendelet 8. és 10. cikkével kapcsolatban megállapított tartalomtól. Következésképpen a jelen ítélet 46–53. pontjában kifejtett megfontolásokból kitűnik, hogy annak – az adott ügy konkrét tényállása valamennyi körülményének tükrében és az ezen ítéletekben megadott mérlegelési szempontokkal összhangban történő – vizsgálata, hogy a gyermek közvetlenül az állítólagos jogellenes elvitelt vagy visszatartást megelőzően a származási tagállamban rendelkezett-e szokásos tartózkodási hellyel, azon tagállam bíróságának a feladata, ahová a gyermeket vitték, és amely bírósághoz az 1980. évi Hági Egyezmény és a rendelet 11. cikke alapján visszavitel iránti kérelmet nyújtottak be.
- 55 Különösen a gyermek azon tagállamban való tartózkodása indokainak, ahová őt vitték, valamint az őt odavivő szülő szándékának vizsgálata során az alapügy körülményeihez hasonló körülmények között tekintetbe kell venni azt a tényt, hogy az elvitelt engedélyező bírósági határozat ideiglenesen végrehajtható volt, és hogy az ellen fellebbezést nyújtottak be. E tényezők ugyanis nem támasztják alá a gyermek szokásos tartózkodási helye áthelyezésének megállapítását, mivel az említett határozat ideiglenes jellegű volt, és e szülő az elvitel időpontjában nem lehetett biztos abban, hogy az e tagállamban való tartózkodás nem ideiglenes lesz.
- 56 A gyermek mindenek felett álló érdeke védelmének biztosítása iránti szükséglet fényében e tényezőket az adott ügy konkrét tényállása valamennyi körülményének értékelése keretében szembe kell állítani az olyan tényekkel, amelyek bizonyíthatják, hogy a gyermek elvitele óta a szociális és családi környezetbe bizonyos mértékig beilleszkedett, mint amilyenek a jelen ítélet 52. pontjában említett tényezők, különösen az az idő, amely ezen elvitel és az elsőfokú határozatot hatályon kívül helyező, valamint a gyermek tartózkodási helyéül a származási tagállamban élő szülő lakóhelyét kijelölő bírósági határozat meghozatala között eltelt. Ugyanakkor az e határozat meghozatala óta eltelt idő semmiképpen nem vehető figyelembe.
- 57 E megfontolások összességének fényében az első és a harmadik kérdésre azt a választ kell adni, hogy a rendelet 2. cikkének 11. pontját és 11. cikkét akként kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha a gyermek elvitelére olyan, ideiglenesen végrehajtható bírósági határozatnak megfelelően került sor, amelyet később hatályon kívül helyezett egy, a gyermek tartózkodási helyéül a származási tagállamban élő szülő lakóhelyét kijelölő bírósági határozat, azon tagállam bíróságának, ahová a gyermeket vitték, a gyermek visszavitele iránti kérelem elbírálása során vizsgálnia kell az adott ügy konkrét tényállása valamennyi körülményének mérlegelése során, hogy a gyermek közvetlenül az állítólagos jogellenes visszatartást megelőzően még a származási tagállamban rendelkezett-e szokásos tartózkodási hellyel. E mérlegelés keretében tekintetbe kell venni azt a tényt, hogy az elvitelt engedélyező bírósági határozat ideiglenesen végrehajtható volt, és hogy az ellen fellebbezést nyújtottak be.

A második kérdésről

- 58 Mivel a francia kormány és a Bizottság úgy véli, hogy a második kérdés elfogadhatósága kétséges, amennyiben az 1980. évi Hági Egyezmény értelmezésére vonatkozik, meg kell jegyezni, amint azt a főtanácsnok kiemelte állásfoglalásának 54–57. pontjában, hogy mivel a rendelet egyes rendelkezéseiben átveszi az említett egyezményben foglaltakat, vagy azokra utal, a kért értelmezés szükséges a rendelet és

az említett egyezmény Unión belüli egységes alkalmazásához, és nem tűnik irrelevánsnak az alapeljárás megoldása szempontjából (lásd ebben az értelemben: McB.-ítélet, C-400/10 PPU, EU:C:2010:582, 32–37. pont).

- 59 Elöljáróban az ügy érdemét tekintve meg kell említeni először is, hogy a francia kormány a tárgyaláson rámutatott, hogy a francia jog szerint egy bíróság nem lehet a felügyeleti jog gyakorlója.
- 60 Másodszor, amennyiben úgy tűnik, a kérdést előterjesztő bíróság összekapcsolja a francia bíróságok gyermek felügyeleti jogának, illetve gyermek visszatartása jogellenes voltának elbírálását illetően fennálló joghatóságának kérdését, meg kell jegyezni, amint azt a jelen ítélet 38. pontja megállapította, hogy a cour d'appel de Bordeaux a rendelet 8. cikke értelmében joghatósággal rendelkezett, amikor a 2013. március 5-én hozott ítéletében a gyermek tartózkodási helyéül az apa lakóhelyét jelölte ki. Mindazonáltal ez nem dönti el előre a gyermek visszatartásának a rendelet értelmében vett jogellenes jellegét, mivel ez a jelleg nem önmagában a származási tagállam bíróságai joghatóságának fennállásából következik, hanem, amint azt a jelen ítélet 47. pontja megállapította, a származási tagállam joga szerint biztosított felügyeleti jog megsértéséből.
- 61 Harmadszor, hangsúlyozni kell, hogy a „jogellenes elvitel vagy visszatartás” rendelet 2. cikkének 11. pontja által adott meghatározása nem foglalja magában a láthatási jog és a lakhatási jog megsértését.
- 62 Ilyen körülmények között meg kell állapítani, hogy második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a rendeletet akként kell-e értelmezni, hogy abban az esetben, ha a gyermek elvitelére olyan, ideiglenesen végrehajtható bírósági határozatnak megfelelően került sor, amelyet később hatályon kívül helyezett egy, a gyermek tartózkodási helyéül a származási tagállamban élő szülő lakóhelyét kijelölő bírósági határozat, a gyermek e tagállamba való visszavitelének megtagadása e második határozat meghozatalát követően jogellenes, ekként a rendelet 11. cikkét kell alkalmazni.
- 63 E tekintetben elegendő azt megállapítani, hogy a rendelet értelmében a gyermek származási tagállamba való visszavitelének megtagadása e tagállam bírósága olyan határozatának meghozatalát követően, amely a gyermek tartózkodási helyéül az említett tagállamban élő szülő lakóhelyét jelölte ki, a felügyeleti jog megsértését valósítja meg, mivel a felügyeleti jog a rendelet 2. cikkének 9. pontja értelmében magában foglalja a gyermek tartózkodási helye meghatározásának jogát. Következésképpen a gyermeknek az e határozatot sértő visszatartása a rendelet értelmében jogellenes. E rendelet 11. cikke akkor alkalmazható, ha a gyermek közvetlenül e visszatartást megelőzően a származási tagállamban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel.
- 64 Ha megállapítást nyer, hogy ezen, tartózkodási helyre vonatkozó feltétel nem teljesül, a rendelet 11. cikkére alapított visszavitel iránti kérelmet elutasító határozatot, amely nem érinti érdemben a felügyeleti jogot, amely tekintetében a származási tagállam bírósága már döntést hozott, a rendelet III. fejezetében foglalt, valamely tagállamban hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályok alkalmazásának sérelme nélkül kell meghozni.
- 65 Az alapügyben tehát a gyermek Franciaországba való visszavitelének megtagadása a cour d'appel de Bordeaux 2013. március 5-én hozott ítéletében megállapított felügyeleti jog rendelet értelmében vett megsértését valósítja meg. Ennek az a következménye, hogy e visszatartás a rendelet értelmében jogellenes, és a rendelet 11. cikke alkalmazható a visszavitel iránti kérelem kedvező elbírálása érdekében, amennyiben az illetékes írásbeli bíróság azt állapítja meg, hogy a gyermek közvetlenül ezen ítéletet megelőzően Franciaországban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel. Ha ellenben ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy a gyermek ebben az időpontban Írországból rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel, a visszavitel iránti kérelmet elutasító határozatát a rendelet III. fejezete szabályai alkalmazásának sérelme nélkül fogja meghozni, az említett ítélet végrehajtásának elérése érdekében.

- 66 Ezen utóbbi esetben emlékeztetni kell arra, hogy a rendelet (21) preambulumbekzdése szerint e rendelet azon az elgondoláson alapul, hogy a tagállamokban meghozott határozatok elismerését és végrehajtását a kölcsönös bizalom elvére kell alapozni, és az elismerés megtagadásának indokait a szükséges minimális szinten kell tartani (Rinau-ítélet, C-195/08 PPU, EU:C:2008:406, 50. pont).
- 67 Az a körülmény, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye az elsőfokú ítélet meghozatalát követően, a fellebbviteli eljárás ideje alatt megváltozhatott, és hogy ezt a változást adott esetben megállapítja az a bíróság, amelyhez az 1980. évi Hágai Egyezmény és a rendelet 11. cikke alapján visszavitel iránti kérelemmel fordultak, nem tekinthető olyan tényezőnek, amelyre az a szülő, aki a gyermeket a felügyeleti jog megsértésével visszatartja, hivatkozhatna a jogellenes magatartása által előidézett tényhelyzet fenntartása céljából, továbbá a szülői felelősség gyakorlásáról a származási tagállamban hozott olyan határozat végrehajtásának megakadályozása céljából, amely az adott tagállamban végrehajtható, és amelyet közöltek vagy kézbesítettek. Annak lehetősége ugyanis, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozásának az ilyen kérelem tárgyában eljáró bíróság általi megállapítása lehetővé teszi e tényhelyzet fenntartását és e határozat végrehajtásának megakadályozását, a rendelet III. fejezetének 2. szakasza által létrehozott mechanizmus megkerülését valósítaná meg, és azt megfosztaná értelmétől.
- 68 Az alapügy tárgyát képező esetben a szülői felelősség gyakorlásáról a származási tagállamban hozott ilyen határozattal szemben előterjesztett jogorvoslat ugyancsak nem lehet kihatással e határozat végrehajtására.
- 69 A fentiek összességéből következően a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy a rendeletet akként kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha a gyermek elvitelére olyan, ideiglenesen végrehajtható bírósági határozatnak megfelelően került sor, amelyet később hatályon kívül helyezett egy, a gyermek tartózkodási helyéül a származási tagállamban élő szülő lakóhelyét kijelölő bírósági határozat, a gyermek e tagállamba való visszavitelének megtagadása e második határozat meghozatalát követően jogellenes, és a rendelet 11. cikkét kell alkalmazni, amennyiben megállapítást nyer, hogy a gyermek közvetlenül e visszatartást megelőzően még az említett tagállamban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel. Ha ellenben az nyer megállapítást, hogy a gyermek ebben az időpontban már nem a származási tagállamban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel, az e rendelkezésre alapított visszavitel iránti kérelmet elutasító határozatot az ugyanezen rendelet III. fejezetében foglalt, valamely tagállamban hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályok alkalmazásának sérelme nélkül kell meghozni.

A költségekről

- 70 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

- 1) **A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 2. cikkének 11. pontját és 11. cikkét akként kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha a gyermek elvitelére olyan, ideiglenesen végrehajtható bírósági határozatnak megfelelően került sor, amelyet később hatályon kívül helyezett egy, a gyermek tartózkodási helyéül a származási tagállamban élő szülő lakóhelyét kijelölő bírósági határozat, azon tagállam bíróságának, ahová a gyermeket vitték, a gyermek visszavitele iránti kérelem elbírálása során vizsgálnia kell az adott ügy konkrét tényállása valamennyi körülményének mérlegelése**

során, hogy a gyermek közvetlenül az állítólagos jogellenes visszatartást megelőzően még a származási tagállamban rendelkezett-e szokásos tartózkodási hellyel. E mérlegelés keretében tekintetbe kell venni azt a tényt, hogy az elvitelt engedélyező bírósági határozat ideiglenesen végrehajtható volt, és hogy az ellen fellebbezést nyújtottak be.

- 2) A 2201/2003 rendeletet akként kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha a gyermek elvitelére olyan, ideiglenesen végrehajtható bírósági határozatnak megfelelően került sor, amelyet később hatályon kívül helyezett egy, a gyermek tartózkodási helyéül a származási tagállamban élő szülő lakóhelyét kijelölő bírósági határozat, a gyermek e tagállamba való visszavitelének megtagadása e második határozat meghozatalát követően jogellenes, és a rendelet 11. cikkét kell alkalmazni, amennyiben megállapítást nyer, hogy a gyermek közvetlenül e visszatartást megelőzően még az említett tagállamban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel. Ha ellenben az nyer megállapítást, hogy a gyermek ebben az időpontban már nem a származási tagállamban rendelkezett szokásos tartózkodási hellyel, az e rendelkezésre alapított visszavitel iránti kérelmet elutasító határozatot az ugyanezen rendelet III. fejezetében foglalt, valamely tagállamban hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó szabályok alkalmazásának sérelme nélkül kell meghozni.

Aláírások